

Compareixença amb relació a la Proposició de Llei del Tercer Sector (tram. 202-00045/13)

Parlament de Catalunya. Comissió de Drets Socials

Dimarts 24 d'octubre de 2023, 10.30 h.

Jaume Oliveras. Vicepresident primer ACM i alcalde de El Masnou

Bon dia i gràcies President. Diputats, Diputades.

El compromís del món local amb les polítiques socials

Comparec en aquesta comissió de Drets Socials del Parlament de Catalunya en nom de l'Associació Catalana de Municipis. Sóc alcalde de El Masnou i Vicepresident primer de l'ACM.

L'Associació Catalana de Municipis és l'entitat municipalista que compta amb més ens locals associats: els 947 Ajuntaments de Catalunya, tots els Consells Comarcals i les quatre diputacions

L'atenció a les persones i especialment les que son més vulnerables, ha estat sempre un dels fonaments del municipalisme.

Aquesta atenció no pot ser entesa de manera aïllada des d'una part de les administracions o de la societat, cal que hi hagi una estratègia conjunta a tot el país i poder assolir l'equitat social a què aspirem com a país.

Cal corresponsabilitzar la Generalitat i els ens locals tant en el disseny de les polítiques com en el finançament dels serveis a la ciutadania. Els municipis volem aquesta corresponsabilització i coparticipació amb el Govern amb el disseny i en la gestió de les polítiques públiques en l'àmbit social, com ha quedat reflectit recentment amb la concertació de les polítiques socials per al període 2022-2025 signat entre els ens locals i el Govern de la Generalitat. Però també cal buscar aliances estratègiques per a la col·laboració que garanteixin una millora de la qualitat i sostenibilitat dels serveis de l'administració, fora de la pròpia administració. Aliances que aportin valor afegit, superant la clàssica distinció entre l'interès social i l'interès econòmic, per avançar en la cerca de sinèrgies i aprofitar les

interseccions d'interessos entre la societat, l'Administració i les entitats del tercer sector social.

Des de l'àmbit municipal, aquest és un dels reptes que ens plantejem en el mandat que acabem d'iniciar després de les eleccions, també des de l'entitat que avui represento: cercar aliances per aconseguir la millora del servei públic. És a dir, la transformació de les administracions públiques, en benefici de la qualitat i de la sostenibilitat d'uns serveis públics més inclusius i sostenibles.

Com molt bé coneixen vostès, a Catalunya hi ha més de 3.000 entitats socials que treballen cada dia per a consolidar el que coneixem com l'Estat del Benestar. Des de tasques com el suport i acompanyament a diversos col·lectius en situació de vulnerabilitat (infants, joves, gent gran, dones, persones migrades i refugiades, amb discapacitat, trastorn mental, autisme, addiccions, que pertanyen al poble gitano, al col·lectiu LGTBIQ+, que no tenen llar o que tenen problemes per trobar feina) i en diferents àmbits (pobresa i exclusió, inserció laboral, lleure, educació, salut o justícia, entre altres). Aquesta tasca es fa en la majoria dels casos conjuntament amb els ens locals, des de la proximitat, amb les persones i la comunitat, permetent desenvolupar projectes cívics i comunitaris.

Sobre la necessitat de Llei

Compartim amb vostès la necessitat d'establir un marc que doni seguretat jurídica a les relacions de tot tipus que es donen al voltant del Tercer sector. Però, a més, ha de poder empoderar les entitats que la representen i la tasca que desenvolupen. Aquest factor, més enllà del jurídic, es concreta donant rellevància a l'impacte positiu que tenen els projectes d'atenció, acompanyament i suport a les persones i l'impacte positiu que tenen en el seu benestar i en la societat en general.

I també , aconseguir que les polítiques públiques en àmbit social es construeixin (disseny, desenvolupament, seguiment i avaluació) des de les

administracions amb la participació de tots els agents públics i socials implicats per atendre les persones en situació o risc d'exclusió social.

La proposició de Llei hauria també d'aportar a les entitats del tercer sector una major estabilitat, continuïtat i sostenibilitat econòmica i dels equips de professionals que hi treballen. Els problemes estructurals de finançament del tercer sector social, que arrosseguem des de fa anys, tenen conseqüències directes en la continuïtat i qualitat dels projectes i de retruc a la ciutadania dels nostres municipis.

Actualment, no hi ha cap normativa específica que deixi per escrit la feina i la contribució de les entitats socials catalanes ni que reguli la relació amb les administracions. No disposar d'aquest marc jurídic ha comportat incerteses en un dels sectors que hauria de tenir garantida una mirada estratègica i a llarg termini.

Esperem que l'ampli suport que ha tingut la presentació d'aquesta proposició de Llei (Socialistes i Units per Avançar, Esquerra Republicana, Junts per Catalunya, Candidatura d'Unitat Popular- Un Nou Cicle per Guanyar, En Comú Podem, Ciutadans i el Partit Popular), tingui també continuïtat en l'aprovació d'una bona llei i, sobretot, en la seva aplicació.

Sobre el contingut de la proposició de Llei

Tot i que els legisladors són vostès i que en el que acabo d'explicar sobre la necessitat de la llei, ja hi van implícits els principals dèficits que tenim actualment per no disposar d'emparedament jurídic, els hi faré una sèrie de suggeriments per a millorar l'articulat proposat, en l'ànim de millorar-lo, si ho creuen convenient.

1. L'objecte de la proposició de Llei

Caldria valorar si en la definició de l'objecte de la proposició i en relació a les definicions que hi ha a l'article 3 del text proposat, es concreta millor els serveis que pel seu contingut social han de tenir una singularitat i excepcionalitat en el nostre ordenament jurídic i específicament en el compliment de les obligacions de la Llei de contractes del sector públic.

En fem una referència al punt 5 quan analitzem l'article 7.

2. Sobre les entitats

A efectes de la inclusió en el cens previst a l'apartat 3 de l'article 2, caldria definir millor tant els requisits d'accés com l'enumeració que es fa en l'apartat 2 del mateix article, sobre quines entitats son considerades del tercer sector. És una enumeració tancada? Pot crear inseguretat jurídica si és motiu d'interpretació.

3. Sobre els principis rectors

Creiem que tota la lletra k de l'article 3 s'entendria millor fora dels principis rectors, ja que es correspon més amb la definició de l'àmbit material i sectorial en el primer paràgraf i en l'àmbit subjectiu dels destinataris en el segon paràgraf. Per tant, podrien encabir-se en els articles posteriors a la determinació que l'article 4 fa de l'àmbit territorial.

4. Sobre les activitats pròpies del Tercer sector social

Creiem que cal distingir la tasca dels professionals del sector a nivell remunerat dels professionals o no, que formen part del voluntariat.

Aquesta aportació va en línia amb el que es disposa a l'article 19 de la mateixa proposició de Llei.

Per tant, la redacció que proposem, amb algun altre canvi menor, és la següent:

“Es consideren activitats **socials** d'interès general aquelles activitats d'atenció i acompanyament social dutes a terme pels **professionals remunerats amb la titulació adient contractats a les organitzacions del Tercer Sector Social**.

Les organitzacions del Tercer Sector Social poden comptar amb la participació de voluntaris però la seva activitat no pot substituir ni amortitzar llocs de treball remunerats.

En concret, es consideren com a activitats **d'intervenció social en què participen o cooperen** el Tercer Sector Social les següents:

d) Provisió de serveis de responsabilitat pública, o aliens a ella **vinculats a les activitats definides a l'article 6”**.

5. Sobre els instruments de col·laboració

Com aportació puntual a l'article 7, plantejem el següent redactat:

“Per la provisió de serveis de responsabilitat pública els instruments de col·laboració entre l'Administració Pública i les entitats del Tercer Sector Social són preferentment, l'acció concertada social i la gestió delegada. Els procediments de contractació pública inclouran clàusules que assegurin la qualitat de l'atenció a les persones, la sostenibilitat dels serveis, **els recursos i mecanismes necessaris pel compliment amb les obligacions contemplades en el Capítol VI sobre obligacions del Tercer Sector Social a Catalunya en relació amb la cooperació amb l'administració pública** i el màxim retorn social dels recursos públics. També hauran de promoure l'accés del Tercer Sector Social als procediments de contractació.”

A banda d'aquesta aportació puntual, la concertació i el finançament és el gran tema de la regulació del Tercer Sector. Al nostre entendre, la proposició fa una declaració d'intencions però no concreta com es vol articular aquesta concertació i finançament i no creiem que hagi de ser matèria exclusiva del desplegament reglamentari.

En aquest punt, remarcar que Catalunya necessita una veritable Llei que reguli l'acció concertada i que aposti per la iniciativa social en la prestació de serveis públics d'atenció a les persones, que garanteixi a les persones usuàries dels serveis l'elecció de qui els ha d'atendre i que superi el model de licitació imperant en la contractació pública i o pas en la concertació de serveis.

A banda de la Llei de Contractes del Sector Públic de l'any 2017, en la normativa catalana vigent, la disposició addicional tercera del Decret Llei 3/2016 de 31 de maig, de mesures urgents en matèria de contractació pública, i les normes posteriors que la desenvolupen, no responen adequadament a aquests principis. Aquesta fou una normativa d'urgència, que va ser útil per salvar un buit legal, però que està lluny dels models més avançats de col·laboració publico-social del nostre entorn europeu i d'altres territoris de l'Estat i no aprofundeix en un model més modern i innovador de cooperació entre el Tercer Sector i l'administració pública. Va haver-hi la proposta de l'anomenada "Llei Aragonès" (Llei de contractes dels serveis a les persones) que no va reeixir i que afrontava la concreció dels serveis que es singularitzaven i que permetria un tractament diferenciat en la contractació pública per a les entitats del tercer sector.

Necessitem una bona Llei d'acció concertada. Al País Valencià, Aragó i les Illes Balears, podem trobar algunes fórmules que aposten clarament pel Tercer Sector Social, per la provisió de serveis públics o per l'establiment de fórmules innovadores de col·laboració, com els convenis especials o l'extensió de l'acció concertada a les polítiques d'inserció laboral, més enllà dels serveis socials dels quals en podem agafar algunes idees.

Cal plantejar si aquesta proposició de Llei que motiva la nostra compareixença pot incidir en aquest buit legal.

6. Sobre el dret de participació

El redactat de l'article 8 és benintencionat, però amb un plantejament tan genèric, pot ser difícil de complir o implicar a entitats que no formin part de la comunitat a la que s'adrecen les polítiques socials. L'article determina que totes les administracions hauran de facilitar el dret de les entitats del tercer sector tan a l'elaboració de les polítiques públiques com en els processos de presa de decisió d'iniciatives i matèries que incideixin en l'àmbit social. Sense voler ser restrictiu, caldria determinar que aquest dret quan s'ha d'exercir en l'escala municipal/local, ho ha de ser per part d'aquelles entitats que son referents en el territori on s'hagin d'aplicar i tinguin el coneixement i la implantació que justifica aquesta empara legal del dret de participació.

Així es preveu en l'article 12 i per tant, s'hauria d'harmonitzar el contingut dels dos articles o bé relacionar-los.

7. Sobre la Mesa de diàleg del Tercer Sector Social

L'article 10 determina que l'objecte principal de la Mesa és la interlocució entre la Generalitat i les entitats del Tercer Sector. En el redactat de la proposició de Llei, les obligacions o les definicions es dirigeixen sovint a l'administració, de manera genèrica o a les administracions públiques de Catalunya. Caldria deixar clar si la Llei inclou també a les administracions locals del nostre país i, en aquest cas, incloure les en l'article 10.

Tot i que l'apartat 1 de l'article 11 deriva la composició al desplegament reglamentari, en l'apartat 2, sí que concreta la participació del Govern de la Generalitat i de les Federacions del Tercer Sector. Entenem que o bé es suprimeix aquest apartat segon o bé s'inclou que en tot cas, hi haurà representació dels ens locals a través de les seves entitats més representatives, en correspondència amb la concreció que hem demanat de l'article 10.

8. Sobre la subvenció directa

L'article 11.4 atribueix una subvenció directa nominativa "per finançar la participació institucional i el diàleg social amb les entitats del Tercer Sector...". "...Aquest finançament respon únicament a les funcions atorgades a la Mesa de diàleg...".

Creiem que aquesta concreció en subvencionar la Mesa, no hauria de ser objecte de la Llei. A més, tenint present que les funcions de la Mesa són bàsicament d'interlocució entre l'administració i el tercer sector, aquesta subvenció no sembla coherent amb altres òrgans similars, on no s'atorga cap mena de subvenció.

9. Sobre el pla d'impuls i promoció de les entitats del tercer sector social (article 14)

Cal garantir la participació dels ens locals en l'elaboració del Pla. Tal com s'ha dit en l'antecedent 7, respecte la definició i la composició de la Mesa (articles 10 i 11), és imprescindible que les administracions locals hi siguin presents per aquesta via i, tal com preveu aquest article, el Pla es faci previ acord amb la Mesa.

D'igual manera, s'ha de garantir la participació dels ens locals en l'informe anual previst en l'apartat 2 de l'article 14.

10. Sobre els articles 16,17 i 18: Reconeixement, Promoció i avaluació.

Son tres articles genèrics, però que inclouen obligacions per a les administracions públiques i cal valorar si aquest redactat es pot millorar.

Conclusions

Primera: fem una valoració positiva de la iniciativa que té el Parlament de Catalunya de voler regular el Tercer sector al nostre país. Cal donar seguretat jurídica, assegurar la continuïtat de les entitats que en formen part i garantir-ne el finançament de les activitats que duen a terme.

Segona: de tota manera, creiem que la proposició presentada és benintencionada però massa genèrica. Cal afrontar el debat sobre la concreció dels àmbits i les activitats que corresponen al tercer sector i legislar la singularitat, especialment en matèria de contractació, que comporta aquest reconeixement.

Tercera: respectant l'autonomia local, les administracions locals han de poder estar representades en la Mesa de diàleg del Tercer Sector i en qualsevol altre organisme que busqui la participació i la concertació entre les administracions i les entitats del Tercer Sector.